ప్రేమకు అర్థం తెలిసింది

శ్రీమతి సి. ఆనందారామం

ప్రకాశరావుగారున్నారా ?

ఆ ప్రశ్నకు విస్తుపోయి బొమ్మలా ఆగంతకుని ముఖంవైపు చూస్తూ ఉండి పోయింది సౌదామిని- అతడు కొంచెం ఇబ్బందిగా కదిలాడు- ఒక్కసారి గొంతు సవరించుకుని మళ్ళీ "ప్రకాశ రావుగారు ఎక్కడికైనా వెళ్ళారా ?" అన్నాడు—

సౌదామినికి తెలియకుండానే ఆవిడ కళ్ళు నీళ్ళతో నిండిపోయాయి. అప్పు డప్పుడే మాని బెరడు కడుతూన్న పుండు రేగింది.

చకితుడై చూస్తున్న అతనితో 'అవును వెళ్ళారు-మళ్ళీ తిరిగి రాలేని చోటికి ...' అంది

గతుక్కుమన్నాడు అతను-వెలవెల పోతూ "క్షమించండి" అన్నాడు.

సౌదామిని కళ్ళు తుడుచుకుంది-

"లోపలికి రండి" - అంటూ దారి తీసింది-

బిడియంగా సోఫాలో కూర్చు న్నాడు-

"అప్పుడే సంవత్సరం, దాటు తోంది – మీ రెవరూ ?"

"నేనూ, ప్రకాశరావూ చాలా దగ్గిర స్నేహితులం. అయిదేళ్ళ క్రిందట - తరువాత నేను ఢిల్లీలో స్థిరపడి పోయాను. వాడు రాసినా నేను అశ్రద్ధచేసి సమాధానా లియ్యకపోవ టంతో మా మధ్య ఉత్తరప్రత్యుత్త రాలుకూడా ఆగిపోయాయి — నాకు

తెలీదు — పాపం మీకు—"

"మీ పేరు ?"

"సుధాకర్ !"

ఉలిక్కిపడింది సౌదామిని—ఆ పేరు ఆమెకు బాగా పరిచయమే! ఆ పేరు తలుచుకోగానే ఆమె మనసులోకి వచ్చే మూర్తి - రేగిపోయిన జుట్టు జీవంలేని కళ్ళు, దిగులుగా ఉండే పీక్కుపోయిన ముఖం, వగైరా - తెల్లటి టెరీకాటన్ బట్టల్లో కొంచెం ముంగురులు నుదుటిమీదకు పడేలా దువ్వుకున్న చక్కని నొక్కు నొక్కుల జుట్టుతో, కాంతు లీనుతున్న కళ్లతో ఆకర్షవంతమైన చిరునవ్వుతో తన ఎదుట కూర్చున్న మూర్తి - ఆ సుధాకర్, ఈ సుధాకర్ ఒకరేనా ?

"మీరు... ...మీరు... ..."

అతని ముఖంలోకి సంభ్రమంగా చూస్తూ ఆగిపోయింది.

"ఊ ! నేను ... ?"

కొంటెగా నవ్వాడు—ఆ నవ్వు సౌదామిని గుండెలోకి చొచ్చుకుపోయింది— చటుక్కున తలవంచేసుకుంది - ఉహు! లాభంలేదు—ఎలా అడగ్గలదు? 'ఒకావిడను గాఢంగా ప్రేమించి ఆవిడను వివాహం చేసుకోలేక, మొత్తం బ్రతుకు మీదే విరక్తి పెంచుకున్న భగ్నప్రేమికులు మీరేనా?" అని ఎలా అడగ్గలదు?

"నేను ... ఏమిటి?" రెట్టించాడు అతను—

సౌదామినికి చటుక్కున గుర్తుకు వచ్చింది.

"ఒకసారి మావారి దగ్గర పరీక్ష ఫీజు కట్టడానికి డబ్బులేకపోతే, ఆయనదీ, మీదీ మీరే కట్టారట కదూ, మీరేనా డతను.

పకపక నవ్వా?"

ఎక్కడికో తేలిపోతున్నట్లనిపించింది సౌదామినికి.

"అంత చిన్న విషయం కూడా గుర్తుపెట్టుకున్నాడా వాడు ? అదొక గొప్పగా మీకుచెప్పాడా? మేమంతా ఒకటిగా వుండేవాళ్ళం. ఇట్లాంటి చిన్న చిన్న సాయాలు ఒకరి కొకరం ఎన్ని చేసుకోకుండా గడిచాయా రోజులన్నీ !"

సందేహంలేదు ఇతనే! ఆయన ఎన్నోసార్లు ఎంతో బాధగా, జాలిగా చెప్పిన ప్రేమగాథ ఇతనిదే! కానీ ఇలా వున్నాడేమిటి? ఇంత శుభ్రంగా ఆనందంగా ఆరోగ్యంగా ఇలాగేనా వుండవలసింది "దేవదాసు?"

సౌదామినికి నిరుత్సాహం కలిగింది. ఎన్నాళ్ళుగానో తన మనసులో వున్న ఊహామూర్తి అలా తారుమారుగా దర్శనమిచ్చినందుకు— తలెత్తి మళ్ళీ అతనివంక చూసింది. అతని చూపులు మహానిశితంగా తన ముఖంలో పరిశీలిస్తూ మనసును చకచక చదివేస్తున్నాయి. నవ్వాడు— అతి నిర్లక్ష్యంగా - అత్యంత ఆకర్షణీయంగా.

"ఏమిటాలోచిస్తున్నారు? కొంపదీసి ప్రకాశం నేనుమీకు 'అవ్వారాలా' ఉంటానని చెప్పలేదు కదా ?"

ఉలిక్కిపడింది - "అమ్మబాబోయ్! ఏమిటి తను ?"

"చెప్పి ఉండడు లెండి - వాడికి తెలుసు నేను నిద్రలో కూడా నిండు ముస్తాబులో ఉంటానని...!"

అవును - అతని ఆకారంగురించి ఎప్పుడూ చెప్పలేదు తనభర్త-అ ప్రేమ కథనే చెప్పేవారు చాలాసార్లు-"అంత సున్నితమైన మనసు కథల్లో తప్ప ఎక్కడా చూడలేదు - అసలు పెళ్ళే వద్దనే వాడు - బ్రతుకులో దేనిమీద లక్ష్యం లేకుండా పోయింది వాడికి-" అని చెప్పారు. ఆ మాటలు బట్టి అతని "దేవదాసు" ఆకారాన్ని తనుఊహించు కుంది అంతే.

"వెళ్తాను-" లేచాడు.

"ఉండండి-కాఫీ తెస్తా-" చకచక లోపలికి నడిచింది. కాస్సేపటిలోనే కాఫీకప్పు అందించింది - అతని వేళ్ళు అలవోకగా ఆమె వేళ్ళని తాకాయి - అణువణువూ ఝల్లుమంది - అతనివంక చూసింది - కప్పువంకే చూస్తూ కాఫీ కప్పు టీపాయ్‌మీద ఉంచి లేచాడు-

"వస్తాను - చిరకాలం క్రిందటి స్నేహంకోసం ఆత్రంతో వచ్చాను - పోనీయండి - మీకు బాధ కలిగిస్తున్నా నేమో ?" అతని కళ్ళలో కనీ కనిపిం చని తడి కనుపాపల్ని మరింత మెరి పించింది.

"మా కుటుంబంతో స్నేహబంధం తెగిపోయిందని ఎందు కనుకోవాలి మీరు ?"

అతను చురుగ్గా ఆమె కళ్ళలోకి చూసి నవ్వి వెళ్ళిపోయాడు - అచేత నంగా నిలబడి పోయింది సౌదామిని- కోటి మెరుపులున్న ఆ నవ్వు కర్థం ఏమిటి ?

ఆ రోజంతా అతనే మెదల తున్నాడు ఆమె మనస్సులో. భ[illegible] చెప్పిన అతని ప్రేమ గాఢంగా మళీ గుర్తుకొచ్చింది.

"ఒక కులంకాదు - అందుక[illegible] వాళ్ళవాళ్ళు ఒప్పుకోలేదు. ఆవిడ తల్లి తండ్రుల్ని ఎదిరించలేక పోయింది లక్షణంగా పెళ్లి చేసుకుని ఇద్దర పిల్లల తల్లయి హాయిగా సంసారం చేసుకొంటోంది - ఎటొచ్చీ వీడి బ్రతుకే బండలయింది."

బ్రతుకు బండలయిందా ? బ్రతుకు బండలయినవాళ్ళు ఇలా వుంటారా ? అతను ఈపాటికి ఆవిడను మరిచి పోయాడేమో ? అందుకే ఇంత ఉల్లా సంగా ఉన్నాడేమో ? కొంపదీసి పెళ్ళికూడా చేసుకొన్నాడేమో ?

కొంపదీసి ?! ఇందులో కొంప తీసేదేముంది ? ఆ మాటెందు కొచ్చింది తనమనసులోకి ? ఈ మనసు ! మనసంతా చికాగ్గా అనిపించింది. కాసేపు సుశీల దగ్గరకు వెళ్ళివస్తే?

అంతా అయిదారు నెల లవుతుంది- సుశీలావాళ్ళు ఈ ఊరొచ్చి. సమయా నికి దేవతలా సుశీల కాస్త తనకు ఊరట కలిగించబట్టి గాని లేకపోతే, భయంకరమైన ఈ ఎడారి బ్రతుకు తనను మింగేసేదికాదా ?

పరికాశరావును తను ప్రేమించిందో లేదో తనకు తెలీదు. అసలు ప్రేమంటే ఏమిటో తెలీదు. పదిహేను వెళ్ళి పదహారు రాగానే అమ్మా, నాన్న పరికాశరావు కిచ్చి పెండ్లి చేశారు.

పశికాశరావు తన కేలోటూ రానీయ లేదు. నిజమే కాని సినిమాలలో, కథలలో కనిపించే లాంటి ప్రేమ కబుర్లు ఒక్కనాడూ చెప్ప లేదు. భావుకురాలైన సౌదామినికి, ఆ తీయ తియ్యని అందమైన కబుర్లంటె ఎంతో యిష్టం! ప్రేమ! — అనాది నుంచీ ఈనాటివరకూ కవులచే వర్ణింప బడుతూ, గాయకులచే కీర్తింప బడుతూ, రచయితలచే చిత్రించబడుతూ, రసికులచే అనుభవింప బడుతూవచ్చిన ఆ ప్రేమ ఎల్లా ఉంటుందీ? అది తన కెలా తెలుస్తుంది?

సౌదామినిని అభిమానంగా ఆహ్వానించింది సుశీల – చంకలో పసివాడు కేరింతలు కొడుతున్నాడు.

వాళ్ళఆయనకిష్టమని సొమాసాలు తయారు చేస్తున్నది సుశీల–

"నిన్నగాక మొన్న హాస్పిటల్ నుండి వచ్చావు – ఎందుకింత శ్రమ పడుతున్నావు ?"

'శ్రమా లేదు– ఏంలేదు– పడుకుని విసుగొచ్చింది– ఊరికే పడుకోలేను– ఏదో ఒక పని చెయ్యకపోతే నాకు తోచదు–'

సొమాసా నేతిలో వేస్తూ అంది సుశీల–

[illegible] కర్రగా పీటలాక్కుని కూర్చుంది సౌదామిని "సుశీలా! [illegible] అంతగా ప్రేమిస్తున్నారా ?" కుతూహలంగా అడిగింది సౌదామిని.

[illegible] నవ్వింది సుశీల – అంతలో [illegible]

"భలే ప్రశ్న అడిగావు–ఇప్పుడు కాదు నాకు మనమరాలు పుట్టాక అప్పుడడుగ ఈ ప్రశ్న!"

సౌదామిని నవ్వ లేదు. సుశీ సౌదామినికి చాలా ఆత్మీయురాలు. అందుకే అనగలిగింది ఇలా–

"నాకు చెప్పు – ప్రేమంటే ఎల వుంటుంది? నువ్వూ, మీ ఆయన అచ్చు కథల్లోలా నే ప్రేమించ కుంటారా? ఆ మంచిమంచి మాటలన్నీ మాట్లాడు కుంటారా?" సుశీ సౌదామిని వంక విస్తుపోయిచూసింది

ఇవాళ "ఇలా దిగా వేమిటి? ప్రేమ ఎల్లా వుంటుందంటే ఏం చెప్పను నీ మనసుబట్టి నీకూ – నా మనసుబ నాకు– నేను కథలుచదవను. మా ఆయన నేనూ కథల్లోలా ఉంటామోఉండమో నాకు తెలిదు.–ఒకటి మాత్రం చెప గలను– మేం సుఖంగా ఉంటున్నాము

సౌదామినికి చికాకేసింది–ఈసుశీ వట్టి మొద్దు – గానుగెద్దులా పను చేసుకు పోవడమే తప్ప ఏం తెలీదు ఏ ఆలోచనలూ లేవు? ఎలా సంపా దించుకుందో బి. యస్ సి. డిగ్రీ

రాజారావు – సుశీల భర్త ఆఫీ నుంచి వచ్చాడు – లోపలి కొస్తూ సౌదామినిని మింగేసేలా చూశాడు సౌదామిని కుంచించుకు పోయింది అయినా అంతరాంతరాల్లో ఏదో గ రేఖ! తనకు తెలుసు తన అందం ఇద్దరు పిల్లల తల్లి సుశీల పక్కన తా వుంటే తన సడలని యవనము మరిం ఆకర్షణీయంగా ఉంటుందనీ తెలుస కాని సుశీల ఏమనుకుంటుందో న

తనకు బాధ !

ఒకసారి అనేసింది కూడా.

"మీా ఆయన ఉండగా నేను రానే సుశీ!" అని–

"ఏం వస్తే, కాసేపు కనుల పండుగా నిన్ను చూస్తారంతే గా!" నవ్వింది సుశీల – నిర్ఘాంత పోయింది సౌదామిని – "అదేవిఁటే ? ఛా ! నీకు మతిలేదు."

"ఉంది – నాకు తెలుసు – సౌందర్య లాలస ఉండటం, నీలాటి సౌందర్య వతిని కొంత కాంక్షతో చూడడం అతి సాధారణమైన బలహీనత – నా భర్తలో ఆ మాత్రం బలహీనత నేను సహించగలను. ఎందుకో తెలుసా ? నాస్థానం నాకుంటుంది గనుక– ఎంత త్రిజగన్మోహిని ఆయన కళ్ళముందు నిలిచినా, ఆయన మనస్సు ఎంతటి కాంక్షతో పరవళ్ళు తొక్కినా, ఆయన నన్ను వదులుకోలేరు. నాస్థానంలో మరొకరిని తీసుకురాలేరు. అలాంటప్పుడు నే నెందుకు బాధపడాలి?"

తెల్లబోయింది సౌదామిని.

"నువ్వు చిత్రమైన దానివే, సుశీ!" అంది ఇంకేమనాలో తెలీక –

ఆ తర్వాత అప్పు డప్పుడు సౌదామిని రాజారావు రాకముందే బయట పడాలని చూసినా, సుశీల బలవంతాన కూర్చోబెట్టేది.

రాజారావు చూపులు కొంత ఇబ్బందికలిగించినా, సౌదామినికి కొంత హాయిగా కూడా వుండేవి. అందుకే 'వెళ్తాను వెళ్తాను' అంటూనే ఉండి పోయేది – ఇందులో తప్పే ముందీ? తను కానిపనేంచేస్తోంది ? అలా ఓదార్చేది అంతరంగాన్ని–

ఆ రోజు ఎందుకనో రాజారావు సమక్షంలో ఉండా లనిపించలేదు – సుశీల వారిస్తున్నా వచ్చేసింది ఇంటికి– రోజూకంటే మరింత భయంకరంగా అనిపించింది ఆ రోజు ఒంటరితనం–

ఆ కళ్ళు–ఆ చూపులు–ఆ నవ్వు– గాఢంగా – అతిగాఢంగా ప్రేమించుకునే ప్రేమికులు–

అశాంతితో కలతనిద్రపోయిన సౌదామినికి మెలకువ రాగానే మొట్ట మొదట గుర్తుకొచ్చిన వ్యక్తి సుధాకర్!

ఛ! ఛ! తనిలా పిచ్చిదయి పోతోం దేవిఁటే? అతని కసలు తను గుర్తుందో! లేదో?

మావగారి పుణ్యమా అని రెండిళ్ళు పెద్దపెద్దవి కట్టించారు. నెల తిరిగేసరికి అద్దెలు నాలుగువందలు వచ్చిపడుతాయి, సౌదామిని చేతుల్లో–జీవితానికి లోటులేదు కాని జీవితంలో వచ్చిపడిన లోటు ఎలాతీరుతుంది ? ఏదీ వండ బుద్ధి కాలేదు–అన్నం వార్చి చారు పెట్టుకుంది–ఆవకాయతో తిని లేచింది.

"భోజనానికి వచ్చాను"

అతను! అతనే! చిరునవ్వుతో ఎదురుగా !–

తన ముఖంలో మెరిసిన మెరుపులు అతని కళ్ళు పట్టేశాయి – జాలిగా చిలిపిగా కొంటిగా చూస్తున్నాయవి–

"ఎంత అదృష్టం ? ఉండండి – వండుతా" !

"వద్దు వండకండి–ఉన్న దేపెట్టండి–"

"నేను ... ఏం వండలేదు–"

41 పోనీలేండి - కూర్చోండి-కాస్సేపు కబుర్లు చెప్పి! వెళ్ళిపోతాను-'

'అహ! అలా వీల్లేదు - వండేస్తాను క్షణంలో! బంగాళా దుంపలున్నాయి - వేయించేస్తాను ప్రెజర్ కుక్కర్‌లో పప్పుత్వరగా ఉడుకుతుంది, సాంబారయిపోతుంది - సోమాసాలు శ్రద్ధతో వేయిస్తున్న సుశీల కళ్ళముందు మెదిలింది సౌదామినికి-

'వద్దు - కూర్చోండి అలా!'

'అహ!'

వంటింట్లోకి వెళ్ళబోతున్న సౌదామినిని చటుక్కున భుజాలు పట్టుకుని కూర్చోబెట్టేశాడు-

'మీరు నా ఎదురుగా కూర్చోవడం ఇష్టం నాకు-మీ కళ్ల కాంతుల కంటే గొప్ప విందు లుంటాయా?' అబ్బ! అచ్చు కథల్లోలా! ఎంత తియ్యగా మాట్లాడుతున్నాడు! కానీ, ఏవిటీ సాహసం?

' ముడుచుకున్న కనుబొమలకింద కళ్ళు నవ్వుతున్నాయనీ, కటువైన పదాలను గొంతు అతి తియ్యగా పలుకుతోందనీ గమనించకుండా అంది.

'ఏమిటా సాహసం మీకు? నన్ను ముట్టుకుని...' ముద్దు పెట్టుకోకుండా వదిలేశారేం అంటావా?' చటుక్కున ముందుకు వంగి పెదవులు ముద్దు పెట్టుకున్నాడు -

ఆవేశంతో లేచింది. శరీరమంతా వణుకుతోంది, పులకరింపులతో -

లజ్జ-లోలోపలి సంస్కారం - స్త్రీ సహజమైన ఏదో ఒక సంకోచం - చాచి కొట్టబోయింది.

ఆ చేతిని పట్టుకొని తన చెక్కిలికానించుకొని ఆమె దగ్గిర మోకాళ్ళ మీద కూర్చున్నాడు చిరునవ్వుతో -

"కొట్టు! నీ కసిదీరా! ను వ్వేం చేసినా నా కానందమే!" చటుక్కున అతని భుజంమీద వాలిపోయింది.

"నేను ... నేను..." కంఠం పూడుకుపోతోంది. ఎందుకో తెలియని దుఃఖంతో -

"నన్ను కోరుతున్నావు - అందుకు లజ్జపడుతున్నావు. బాధ పడవలసిందేముంది ఇందులో? ప్రకృతి సహజమైన కోర్కె-"

"కాదు-కాదు-" అతని దగ్గర నుండి దూరంగా జరిగి గట్టిగా అరచింది.

ఈ సారి ఆమె కళ్ళు నిజంగానే కోపంగా మండుతున్నాయి. గతుక్కుమన్నాడు అత ను-తలవంచుకున్నాడు.

"సారీ! మరచిపోండి - వెళ్తాను-" కదిలాడు. చటుక్కున గుమ్మానికడ్డుగా నిలబడింది - వింతగా చూశాడు.

సౌదామిని తల కొంచెం వాలింది-

"నేను మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తున్నాను -" అంది. "ప్రేమిస్తున్నాను" కరువు తీరా నిండుగా, తృప్తిగా పలుకుతూ - అతడొక క్షణం ఆమె ముఖంలోకి చూసి హాయిగా నవ్వాడు. దగ్గిరకు లాక్కుని అతి గాఢంగా హత్తుకున్నాడు హృదయానికి - చెవిలో గుసగుస లాడాడు "నేను నిన్ను ప్రేమించాను - పూజిస్తున్నాను".

మైమరచి పోయింది సౌదామిని-రోజులు గడిచి పోతున్నాయి, తియ

తియ్యని మాటలతో కథలలో సినిమాలలో కనిపించేలాటికమ్మటి కబుర్లతో.

సౌదామిని అడిగేసింది–

"మనం పెళ్లిచేసుకుందాం!"

పకాలున నవ్వాడు సుధాకర్.

"నీ ఇష్టం చేసుకోమంటే అలాగే! కానీ ఒకటి చెప్తున్నాను – నా మీద నాకు నమ్మకం లేదు. ఇంత వరకూ స్థిరంగా ఎక్కడా లేను–నాకు ఎప్పుడు ఎక్కడకు వెళ్ళాలని బుద్ధి పుడుతుందో తెలీదు–అప్పుడు నీపని ఎటూకాకుండా అవుతుంది–"

సౌదామిని ఏడ్చింది–

"మీరు వెళ్ళకుండా వుండలేరా ?"

"నా తరం కాదు–నేను ఉండగలిగి నన్నాళ్ళు పెళ్ళి లేక పోయినా ఉంటాను–వెళ్ళాలని తోచిన నాడు పెళ్ళి నన్నాపలేదు–"

సౌదామిని వెక్కిళ్లు పడుతూ ఏడ్చింది.

"ఊరుకో సుదూ! ఊరుకోవూ! నువ్వు ఏడిస్తే నా మనసు చిత్రవధ అనుభవిస్తుంది. నేను సహించలేను. నా బలహీనత నా దానివని నీకు చెప్పుకున్నాను. నువ్వుకాక నాకెవరు ? నువ్వు అర్థం చేసుకోకపోతే నా కిక దిక్కెవరు ?"

ఎంత తియ్యని మాటలు! ఎంత హాయిమనిపించే లాలన!

41 భగవాన్! చాలు! ఇది చాలు! ఇంకేమీ అక్కర్లేదు.

సౌదామిని కళ్లు తుడుచుకుంది.

సిగరెట్ కాలుస్తూ ఎదురు చూస్తున్నాడు సౌదామిని కోసం సుధాకర్.

ఎంతో అలస్యంగా వచ్చింది సౌదామిని.

కోపంనటిస్తూ "ఫో! నీతో మాట్లాడను – నన్నింత సేపు ఎందుకు మరచిపోయావ్ ? అన్నాడు – అతని నటనకు కిల కిల నవ్వింది సౌదామిని.

"మరచిపోయానా ? భలేవారు – మనసులో మిమ్మల్నే తలుచుకొంటూ జిడ్డులా తగులుకున్నా రాజారావు గారిని వదిలించుకునే సరికి ఇంతసేపు పట్టింది" ఉలిక్కిపడ్డాడు సుధాకర్–

"జిడ్డులా తగులు కున్నారా ?"

"ఆ! ఎప్పుడూ అంతే! నన్ను చూ[illegible] గానే మింగేసేలా చూస్తాడు. ఏదోవంకన పలకరించక మానరు - అవకాశం దొరికితే స్పృశిస్తారుకూడా

అతని ముఖంలో మార్పులు గమనిస్తు అంది – భరింపరాని బాధ అత[illegible] ముఖంలో ప్రతిఫలించింది – అ[illegible] మొదటిసారి అతని ముఖంలో బాధ[illegible] చూడడం సౌదామిని – ఆమె[illegible] హృదయం పొంగింది– తనను మ[illegible] కరు ప్రేమించడం సహించ లే పోతున్నాడు–

"మరి ... ... నువ్వు ? ... ..."

బాధగా అడిగాడు–అతని క[illegible] వణికింది–జీరగా, పలికింది–

"నాకూ మొన్నటిదాకా స[illegible] గానే ఉండేది. ఇదంతా – [illegible] మాత్రంలో ఏం ముంచుకు పోతు[illegible] పైగా సుశీల బాధపడదు – అం[illegible] తెలిసీ తెలియనట్టు ఊరుకునే [illegible] ఇప్పుడు మీరొచ్చాక అది చి[illegible] ఉంది– కానీ, మళ్ళీ మీరెళ్ళి [illegible]

ఏమో ? ... ...' అతని ముఖంలోకి చూస్తూ అంది.

సౌదామిని చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకున్నాడు సుధాకర్.

"వద్దు సుదూ ! వద్దు – నువ్వింక వాళ్ళింటి కెళ్ళకు, నాకు తెలుసు – నా ఆకర్షణముందు నిలబడటం కష్టం–" చెయ్యి విడిపించుకుంది సౌదామిని.

"నేనెవర్ని మీకు? మీ భార్యనా? నాయిష్టం–"

"నామాట విను సుదూ!" మొదటిసారిగా ప్రాధేయపడ్డాడు.

"మీరు నా మాట విన్నారా?"

"ఏ మాట?"

"అదే – మన పెళ్ళి–"

ఒక్క క్షణం బరువుగా ఊపిరి పీల్చాడు –

"సరే చేసుకుంటాను ..."

"కానీ నన్ను వదిలి వెళ్ళిపోకూడదు–"

"వెళ్లను ... మరి నువ్వు ? ..."

"మీరు నా ప్రక్కనుండగా నేను మరొకరివంక కన్నెత్తి చూడను".

"ఎవరితో ఎలాగున్నా నాకు బాధ లేదు — ఆ రాజారావును నీ ఆకర్షణకు దూరంగా ఉంచు–"

ఎలాగో అనిపించి ది సౌదామినికి– కాని సుధాకర్ పెళ్ళికి వప్పుకున్న సంతోషంలో దాన్ని గురించి ఆలోచించలేదు అసలు–

మరునాడు ఆఫీస్ టైం దాటి రాజారావు ఉండడని నిశ్చయంగా తెలిశాక రెక్కలతో ఎగిరినట్లు సుశీల ఇంటిదగ్గర వాలింది తన పెళ్ళి కబురు చెప్పటానికి – సుశీల లేదుట. పక్కనే ఉన్న గుడికి వెళ్ళిందట — పరుగుపరుగున వెళ్ళింది – అపరిమిత భక్తితో కళ్ళు మూసుకు నిలబడ్డ సుశీలను పలకరించటానికి నోరు రాక ప్రక్కనే నిలబడింది – ఎవరి పేరనో అర్చన చేయిస్తోంది సుశీల–

అర్చన పూర్తయి బయటపడ్డాక అడిగింది మామూలుగా–

"ఎవరి పేర అర్చన చేయిస్తున్నావ్"?

"సుధాకర్ పేర"

టక్కున ఆగిపోయింది సౌదామిని–

"సుధాకర్ ?"

"అలా ఆగిపోయావేం? నడు–సుధాకర్ ఎవరనికదూ? నా వాడు–అగమ్యకాకిలా తిరుగుతున్నాడు–నాకు జబ్బు చేసిందని ఎలా తెలిసిందో వచ్చాడు– హాస్పిటల్ కివచ్చి చూశాడు – ఎన్ని ప్రశ్నలడిగానో ఒక్కదానికీ సమాధానం లేదు–అన్నింటికీ ఒకటే నవ్వు – నిర్లక్ష్యపు నవ్వు – నాకు తెలుసు – అతనింకా జీవితంతో రాజీపడలేక పోతున్నాడు – సుధాకర్ పెళ్ళి చేసుకొని బిడ్డ పాపలతో కళకళలాడుతూ ఉండాలని భగవంతుడ్ని ప్రార్థిస్తూ అతని పేర అర్చన చేయిస్తున్నాను – భగవంతుడే కాపాడాలి ఇలాంటి వెర్రివాళ్ళని ..." యాంత్రికంగా నడుస్తోన్న సౌదామినితో అతి మామూలుగా చెప్పుకు పోతోంది సుశీల.

ఇంటికి వెళ్ళగానే సౌదామినికి గులాబ్ జాంలు పెట్టింది – 'ఇవాళ మా వారి పుట్టిన రోజని చేశాను,

బాగున్నాయా?" తల ఊపింది బొమ్మ లాగ—తను చెప్పదలచుకున్న దేమిటో, సుశీల ఇంటికి ఎందుకు వచ్చిందో కూడా మర్చిపోయి ఇంటికిచేరుకుంది. గోడ మీద తనూ తనభర్తా కలిసి తీయించుకున్న ఫొటో కనిపించింది. పక్క మీద వాలిపోయింది — హృదయం బరువుగా మూలుగుతోంది — ఇలాంటప్పుడు ఏడుపొస్తే ఎంతో హాయిగా ఉంటుంది — కానీ ఇలాంటప్పుడే ఏడుపురాదు. తను ఎన్నాళ్ళుగానో మనసులో రకరకాలుగా చిత్రించుకొంటున్న భగ్న ప్రేమికులు తన కళ్ళ ఎదురుగానే ఉన్నారు. ఆ ప్రియురాలు భర్తను ప్రేమించలేక ఏదో శూన్యంలోకి చూస్తూ విరక్తిగా బతకలేక బతకటం లేదు—నిండు మనసుతో భర్తకీ, పిల్లలకీ సమస్త సౌకర్యాలు చూస్తూ నిండుగా బతుకుతోంది — అయినా సుధాకర్ నావాడని చెప్పుకోగలుగుతోంది అతని క్షేమం కోరి అర్చన చేయిస్తోంది. ఆ ప్రియుడు దేవదాసులా తాగడంలేదు—మజ్నూలా అరవడంలేదు— కలకల నవ్వుతో ఇతరులను నవ్విస్తో హాయిగా ఉన్నాడు—

అయినా సుశీల సౌఖ్యం కోసం—సుశీల భర్త అయిన రాజారావును తన ఆకర్షణ నుండి తప్పించటం కోసం తనను పెళ్ళాడబోతున్నాడు. ఎంత మాత్రం ఇష్టం లేకపోయినా—

వెంటనే సుధాకర్ హొటల్ ఎడ్రెస్‌కు ఉత్తరం వ్రాసింది.

"సుధాకర్‌గారూ!"

నాకు ఇన్నాళ్ళకు ప్రేమ అంటే ఏమిటో తెలిసింది—మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తున్నాను— ఇంతకుముందంతా కాదు— ఇక ముందునుంచీ — అందు ఏవిధంగానూ మీ స్వేచ్ఛా జీవితానికి అడ్డురాను మీరు నన్ను పెళ్ళాడనక్కరలేదు— నాదగ్గర ఉండనక్కరలేదు — ఎక్కడకు కావాలంటే అక్కడకు వెళ్ళండి— ఎలా సుఖంగావుంటే అలా వుండండి—

సర్వదా మీ మేలు కోరే,

మీ

సౌదామిని . . ."

నిజంగానే సౌదామినికి ప్రేమకు అర్థం తెలిసింది— సుధాకర్ ఆమె జీవితంలోకి వచ్చాక కాదు— సుశీలను, సుధాకర్‌ను కలిపి చూసుకున్నాక—